

ARABESK MÜZİK, ÖZGÜN MÜZİK, ÇAĞDAŞ HALK MÜZİĞİ VE TÜRKİYE'DE SANATIN UCUZLUĞU

Arabesk, yoz müzik olduğuna göre ülkemizde bu müziği dinleyen insanları dejenere olmuş insanlar olarak mı değerlendireceğiz?

Türker EROĞLU

Terim olarak ister doğru, isterse yanlış kullanılsın herkesin birleştiği nokta Türkiye'de ARABESK adıyla bilinen müziğin YOZ MÜZİK olduğudur. Arabeskin yoz müzik olduğunu söyleyen insanların çoğu -belki de tamamı- «yoz»luğun ölçüsünü bilememekte, bunun kriterlerini ortaya koymamaktadır.

Sözünü ettiğimiz müzik türü, Unkapanı'ndaki kaset piyasasının % 70 gibi büyük bir kısmına hakimdir.

Şimdi, «Arabesk» yoz müzik olduğuna göre, ülkemizde bu müziği dinleyen insanları «dejenere olmuş insanlar» olarak mı değerlendirmek gerekiyor?

Profesöründen okuma yazma bilmeyenine, zengininden fakirine, işadamlarından çobanına, öğretmeninden öğrencisine, amirinden memuruna, işçisinden işverenine kadar büyük bir kütleli «Arabesk» adı verilen bu müzik çeşidini dinlediği bilinmektedir. Çarpıklık müziğin mucidinden mi, icracısından mı, yoksa dinleyicisinden mi kaynaklanmaktadır? Bu işin sorumlusu sanat müziği - halk müziği ayrımı yaparak Türk müziğinin gelişmesini engelleyen müzik adamlarımız mı; ülkenin okullarında, konservatuvarlarında Türk müziği icrasını yasaklayanlar mı; yüzlerce Türk çalgısı dururken, okullarımıza —ne idüğü belirsiz bir çalgı aleti olan— mandolin ve ve blok flüt'ü sokanlar mı; Arabesk'i tenkit edip ortaya alternatif koyamayanlar mı; konusu müzik olan Devlet kurumlarındaki yetkililer mi, yoksa dinleyenler midir?

Sorumlu, belki de bu saydıklarımızın hepsi olabilir ama, asla dinleyenler olamaz.

Arabesk konusu tartışılırken ortaya yeni bir müzik türü (?) çıkmıştır. «Özgün Müzik...» Bu adı hangi üstün zekâlı koydu, bilemiyoruz ama, bildiğimiz kadarıyla özgün kelimesi Türkçe olmayan orijinal kelimesinin yerine uydurulmuş «Yeni Türkçe» (?) bir kelimedir.

Bu müziği dinlediğimiz zaman hiçbir orijinallik göremediğimiz gibi; form olarak da «Arabesk»ten farklı bir tarafını görememekteyiz.

Özgün müzikçilerin «İdeoloji bezirgânlığı» yaptıklarını söyleyen bir sanatçımız (Fatih KISAPARMAK) da «Özgün Müzik» yerine «Çağdaş Halk Müziği» terimini kullanmayı teklif etmektedir. Ancak, bu takdirde de «Çağdaş Halk Müziği»nin de varlığını kabul etmiş olmaz mıyız?

Netice itibariyle özgün müzik de, arabesk de gerek kullanılan çalgılar gerekse form olarak hemen hemen birbirinin aynısıdır.

Türk müziği ile uğraşanların bir kısmı Türk sanat müziği - Türk halk müziği tartışması yapmakta, bir kısmı da «çokseslilik» kompleksi içinde çırpınmaktadırlar. Bu yüzden, boşluktan yararlanan piyasacılar «Arabesk» veya «Özgün» adıyla yenilikler yaparak halkın nabzını tutmayı başarmışlardır.

Zannediyoruz ki bu müzikleri dinleyen halkımızı cezbeden bazı şeyler vardır. Mesela ilk aklımıza gelenler, sazların renkliliği ve çeşitliliği; stüd-

yo kayıtlarının iyi olması; icrada çeşitli varyasyonların uygulanmasıdır.

Uzun yıllar önce yaşamış olan Türk insanına ait olan müziği, bugünün insanına olduğu gibi dinletmek belki zordur. Ancak, bu zorluğu yenmek için herhangi bir gayret gösterilmiş midir? Ortaya yeni bir şeyler koymak için gerek bu sahanın ilgililerinin gerekse ilim adamlarımızın herhangi bir gayret sarfettiklerini söylemek çok zordur.

Türk halk müziğinin kaynağı tükenmemiştir. Ancak günümüz Türk insanının ihtiyaçlarının ve zevkinin değiştiğini kabul etmemiz gerekir. Bunu kabul ettiğimiz takdirde ihtiyaçlara ve zevklere göre yeni şeyler yapmak kaçınılmaz olacaktır.

Bugün Azerbaycan'dan ithal edilen birçok halk müziği eseri bestedir. Halk müziği formunda bestelenmiş olan bu eserlerin ülkemizde büyük kütüphaneler tarafından dinlendiği ve benimsendiği bilinmektedir. Belki de bölge tavırlarını ve özelliklerini esas alarak «halk müziği formunda beste»ler yapmak bir hâl çaresi olacaktır.

Bu yazımızla meseleyi halletmek niyetinde ve iddiasında değiliz. Yalnızca ilgililerin dikkatini çekmek ve okuyucularımızı bu konuda düşünmeye sevk etmek gayesini taşıyoruz.

Bize göre ülkemizde müzik sahasındaki problemlerin bir sebebi de sanatın ucuzluğudur.

Tarihimize bakıldığında, geçmişte müziği sanat edinmiş olanların, bu konuda ilim tahsil etmiş insanlar olduğunu görmekteyiz. Bunların dışında, kendi tabii ortamında müzik üreten halkımızın da ürettiği eserlere bakarak bugünkü sanatçılara kıyasla ziyadesiyle sanatkâr olduğunu söylersek mübalâğa etmiş olmayız.

Günümüzde ise sanat o kadar ucuzlamıştır ki özellikle müzik sahasında artık anne ve babalar çocuklarının ilim adamı işadamı, ticaret er-

babı olmasından ziyade, sanatçı olarak kısa yoldan şöhret ve para sahibi olmalarını arzu etmektedirler. Çünkü bunun için tahsile, emeğe ve fazla çalışmaya gerek yoktur. (?)

Sahnelerimizde boy gösteren ve hakikaten bir gecede büyük paralar kazanan «meşhur sanatçı»larımızı bırakacak olursak, çoğunun tahsilsiz insanlar olduğunu görürüz. Aynı durum gerek radyolarımızda, gerekse Devlet korolarında çalışanlar için de söz konusudur.

«Çok iyi bir sese sahip olan ve iyi müzik icra eden tahsilsiz insanları ne yapalım, nasıl değerlendirelim?» şeklinde bir soru akla gelebilir. Bunun cevabı ise, «Bu insanlara Devletin radyo ve televizyonlarında kendilerini tanıtmak için fırsat vermek»tir. Ancak, müziğimizin bu kaostan kurtulmasını ve ihtiyaçlara cevap verirken hale gelmesini istiyorsak, hiç değilse Devlet kadrolarında görev yapacak sanatçılarda en azından üniversite mezunu olma şartı aramalı, müzikle ilgili bölümlerden mezun olanları ise tercih etmeliyiz.

Elbette, dinleyici yeni ve farklı şeyler isteyecektir. Fakat, onların bu isteğine -sahnede de olsa- yıllarca porno film çevirdikten sonra kolay yolu seçip şöhret olan müzik starları cevap veremez, vermemelidir. Sahnede de, Devlet kurumlarında da bu ihtiyaca cevap verecek olanlar, bu işin ilmini tahsil etmiş olanlardır.

Ülkemizde müzik konusundaki çıkmazın halli için «işin ehline verilmesi» ve ilgili devlet kuruluşlarında konunun titizlikle ele alınması gerektiği kanaatindeyiz.

-
1. A. Nur. Menekşe, «Fatih Kısaparmak'la Bir Sohbet», *Ufuk Çizgisi*, Sayı: 7, Nisan 1990, İstanbul.